

Georg Frebold: Profil und Blockbild. Eine Einführung in ihre Konstruktion und das Verständnis topographischer und geologischer Karten. 17×24 cm, 111 s., 94 fig. Braunschweig 1951.

Denne lærebog er, som undertitlen antyder, en lærebog i kartografi, specielt geologisk kartering med hovedvægten lagt på profilkonstruktionen og med betoning af blokdiagrammets værdi. I en indledning gives en udmærket oversigt over det topografiske korts elementer: målestoksforholdet og dets konsekvenser for indholdets mængde og kvantitativt eksakte gengivelse, signaturtyper, relieffremstilling ved kurvetegning og bjergskravering. Efter dette følger en mere detaljeret fremstilling af de geologiske grundbegreber, der er af betydning for feltarbejde med kortlægning som formål. Bogens hovedafsnit er viet profiltegningen, hvis problemer gennemgås efter et system, der baseres på strukturformer: vandret lagstilling, forskydninger, grav, horst, synklinal, antyklinal, overskydning o. s. v. Da blokdiagrammet indeholder et eller to profiler, får denne lærebog sin specielle betydning i blokdiagramlitteraturen ved den grundighed, hvormed dette emne her er behandlet. Dette gælder så meget mere, som selve profilkonstruktionen i de fleste blokdiagramvejledninger anses for lært andetsteds.

Blokdiagramafsnittet giver de almindelige konstruktionsprincipper for perspektiviske blokke, men en anvisning på eksakt konstruktion på grundlag af kurvekort forekommer ikke, selvom retningslinier nævnes. Afsnittet vedrørende den tegnemæssige udførelse antyder de forskellige problemers tilstedeværelse, men giver ingen direkte tegnevejledning.

Freholds bog har imidlertid i sit blokdiagramafsnit en stor værdi i de mange, aldeles fortræffelige blokdiagrammer fra forfatterens hånd. De virker med eksemplets magt inspirerende, og i disse er megen direkte vejledning at hente. En stilistisk ejendommelighed hos forfatteren er udeladelsen af forreste blokkant i tegningen. Det sker antagelig for ikke at indføre en streg, der eventuelt kan forveksles med en forskydningslinie, og i håb om, at mønsteret i de to bloksider af sig selv trækker kanten op. Denne kant er imidlertid et af de mest markerede rumillusionsgivende elementer, og det forekommer anmelderen, at denne virkning ikke kan undværes (se f. eks. fig. 83). Eksempelsamlingen viser iøvrigt blokdiagrammets mange muligheder ved at omhandle så forskelligartede temaer som foldestruktur og brudformer, erosionsdale, stenkulminer, salt-horst med bjergværk, oliefelt, malmgange, seriediagrammer visende basaltkulers tilblivelse og dybgrundstopografi.

Bogen er en post mortem publikation udgivet af professor Evers, Hannover. *Axel Schou.*

Josef Kunský: *Zeměpisný Náskres, Blokdiagram*. 17×24 cm, 258 s., 315 fig. Praha 1949.

Når denne tjekkiske lærebog kan anbefales til trods for tekstens sprog, som kun få danske kender, er det, fordi et væld af smukt tegnede figurer taler for sig selv på meget fascinerende vis. De elementære konstruktionsfigurer er i det store og hele de klassiske gengangere, og til mange blokke nikker man genkendende og ser da også i figurteksten betegnelsen „podle Davise“ som en hyldest til disciplinens nestor. Den særlige værdi ligger i de mange nye blokdiagrammer, man her møder. De illustrerer dels fænomener som f. eks. epigenese, antecedens, delta- og gletscherformer på ny og frisk måde, dels viser de mange nye lokaliteter. Særlig bemærker man de mange tjekkoslovakiske landskabsformer, man her præsenteres for i elegante figurer, f. eks. kvadersandsten, hvis smuldringsformer vises på særdeles overskuelig måde. Også mange andre steder har fanget forfatterens interesse, som f. eks. det s.v.-lige Island med Hekla. I et afsluttende kapitel af Miloslav Vašiček illustreres koraløernes morfologi og de forskellige dannelseshypoteser ved 15 blokdiagrammer, hvis originale punktskygningsteknik for undervandsdelene viser, at blokdiagrammets muligheder for fornyelse aldeles ikke er udtømt. *Axel Schou.*

Fritz Machatschek: *Geomorphologie*. 5. udg. 203 s., 89 fig. 16×22 cm. Leipzig 1952.

Denne universitetslærebog, der ved sin kortfattet præcise fremstilling er præget af de bedste egenskaber ved tysk lærebogstradition, fremtræder med 5. udgave i ajourført, noget udvidet form. Dispositionen er i store træk den kendte, bortset fra et afsnit, der behandler den klimatiske morfologi, en udmærket redegørelse for de karakteristiske landformende kræfter i de forskellige klimaregioner. De enkelte afsnit indledes med en behandling af de virkende kræfter, for de aride zoners vedkommende således: mekanisk vejrsmuldring, afskalning, udkrystallisation af saltskorper, vildbækerosion efter skybrud, vindvirkning (deflation, korrosion, akkumulation). Derefter skildres formerne, og man konstaterer, at også en række udenlandske faglige termini medtages sammen med den tyske betegnelse, et forhold til største nytte for geografer, der på kort møder rækker af forskellige ord som betegnelse for samme